

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

29.11.2018 № 1804

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
27 грудня 2018 р.
за № 1494/32946

Про затвердження Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці

Відповідно до [статті 28](#) Закону України «Про охорону праці», [пункту 8](#) Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 року № 423 (зі змінами), **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити [Мінімальні вимоги безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці](#), що додаються.

2. Визнати таким, що втратив чинність, [наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 24 березня 2008 року № 53 «Про затвердження Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту»](#), зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21 травня 2008 року за № 446/15137 (зі змінами).

3. Департаменту заробітної плати та умов праці (Товстенко О.П.) забезпечити подання цього наказу в установленому законодавством порядку на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра Крентовську О.П.

Міністр

А. Рева

ПОГОДЖЕНО:

Президент Спілки орендарів і підприємців України	В. Хмільовський
Генеральний директор Спілки підприємців малих, середніх і приватизованих підприємств України	В.М. Биковець
Виконавчий Віце-президент Конфедерації роботодавців України	О. Мірошниченко
Керівник Секретаріату Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні	Р. Іллічов
Голова Спільного представницького органу об'єднань профспілок	Г.В. Осовий
Голова Державної регуляторної служби України	К. Ляпіна
В.о. Голови Антимонопольного комітету України	М. Ніжнік
В.о. директора виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України	С. Нестеров
Голова Державної служби України з питань праці	Р. Чернега
Заступник Голови Державної інспекції ядерного регулювання України	Р.Ф. Тріпайло
Міністр екології та природних ресурсів України	О. Семерак
Голова Державного агентства України з управління зоною відчуження	В. Петрук
Голова Державної служби України з надзвичайних ситуацій	М. Чечоткін
В.о. Міністра охорони здоров'я України	У. Супрун
Т.в.о. Міністра внутрішніх справ України	С.А. Яровий

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства соціальної
політики України
29 листопада 2018 року № 1804

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
27 грудня 2018 р.
за № 1494/32946

МІНІМАЛЬНІ ВИМОГИ

безпеки і охорони здоров'я при використанні

працівниками засобів індивідуального захисту на

робочому місці

I. Загальні положення

1. Ці Мінімальні вимоги встановлюють загальні вимоги до засобів індивідуального захисту (далі - ЗІЗ), що використовуються працівниками під час трудового процесу.

2. Ці Мінімальні вимоги поширюються на суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та організаційно-правової форми, які у своїй діяльності використовують ЗІЗ.

3. Ці Мінімальні вимоги розроблено на основі Директиви Ради 89/656/ЄЕС від 30 листопада 1989 року про мінімальні вимоги безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці (третья окрема Директива у значенні [частини 1](#) статті 16 Директиви 89/391/ЄЕС).

4. У цих Мінімальних вимогах терміни вживаються в таких значеннях:

ЗІЗ - означає всі засоби, які призначені для носіння і використання працівником з метою індивідуального захисту від одного або більше ризиків, які могли б становити загрозу безпеці та здоров'ю на роботі, а також будь-які пристосування, аксесуари чи змінні компоненти, призначені для цієї мети;

роботодавець - власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган незалежно від форм власності, виду діяльності, господарювання і фізична особа, яка використовує найману працю;

працівник - особа, яка працює на підприємстві, в організації, установі та виконує обов'язки або функції згідно з трудовим договором (контрактом);

суб'єкти господарювання - учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських

прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством;

черговий засіб індивідуального захисту (черговий ЗІЗ) - спеціальний одяг, спеціальне взуття чи інший ЗІЗ колективного (безособового) користування, як-от рукавиці чи калоші діелектричні при електроустановках, кожух або плащ непромокальний на зовнішніх постах, що закріплений за певними робочими місцями чи видається працівникам тільки на час виконання тих робіт, для яких вони передбачені, та передається однією зміною іншій.

Термін ЗІЗ у цих Мінімальних вимогах не застосовується до:

спеціального робочого одягу та уніформу, не призначену для забезпечення безпеки і захисту здоров'я працівника;

спеціального захисного спорядження, що використовується аварійно-рятувальними службами для ліквідації надзвичайних ситуацій та аварій;

ЗІЗ, призначені для носіння та використання особовим складом Збройних сил України, Національної поліції України та інших правоохоронних органів;

ЗІЗ для дорожнього (автомобільного) транспорту;

спортивного спорядження;

засобів для самозахисту і протидії;

портативних (переносних) засобів для виявлення і попередження ризиків та перешкод.

Інші терміни, що вживаються у цих Мінімальних вимогах, наведені у [Господарському кодексі України](#), [законах України «Про охорону праці»](#), [«Про технічні регламенти та оцінку відповідності»](#), [Технічному регламенті засобів індивідуального захисту](#), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2008 року № 761 (далі - Технічний регламент засобів індивідуального захисту).

5. ЗІЗ слід використовувати у разі неможливості уникнути або в достатній мірі обмежити ризики для життя та здоров'я працівників технічними засобами колективного захисту або заходами, методами чи правилами організації роботи.

6. ЗІЗ використовують виключно за призначенням згідно з інструкціями з експлуатації, які мають бути зрозумілими для працівників.

II. Загальні обов'язки роботодавців

1. Для забезпечення безпеки та захисту здоров'я працівників роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок придбання, комплектування, видачу та утримання (забезпечення працездатності та належного гігієнічного стану) ЗІЗ з урахуванням вимог [пункту 4 розділу I](#) цих Мінімальних вимог.

2. Ці ЗІЗ мають відповідати вимогам [Технічного регламенту засобів індивідуального захисту](#) щодо безпеки та стандартам стосовно конструкції і виготовлення.

Під час обрання ЗІЗ мають:

відповідати ступеню існуючих ризиків для життя та здоров'я працівників та не призводити до будь-якого збільшення рівня цього ризику;

відповідати існуючим на робочому місці умовам;

підходити користувачеві після необхідного регулювання.

3. На роботах зі шкідливими та небезпечними умовами праці, а також роботах, що пов'язані із забрудненням, або тих, що здійснюються в несприятливих метеорологічних умовах, працівникам видаються безоплатно спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші ЗІЗ за встановленими нормами, які для роботодавця є обов'язковим мінімумом безоплатної видачі ЗІЗ, з визначенням захисних властивостей ЗІЗ та строків їх використання.

Працівники, які залучаються до разових робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварій, стихійного лиха тощо, що не передбачені трудовим договором, мають бути забезпечені необхідними ЗІЗ.

4. Працівникам, професії та посади (професійні назви робіт) яких передбачені в [Нормах безоплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту](#), затверджених наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 16 квітня 2009 року № 62, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 12 травня 2009 року за № 424/16440 (далі - [Норми безоплатної видачі ЗІЗ](#)), працівникам загальних (наскрізних) професій різних галузей промисловості ЗІЗ видаються незалежно від виду економічної діяльності підприємства, за винятком випадків, коли ці професії та посади (професійні назви робіт) передбачені у відповідних [Нормах безоплатної видачі ЗІЗ](#) з урахуванням специфічних умов праці.

5. Якщо існування більше одного ризику для життя та здоров'я працівників визначає необхідність одночасного носіння ними більше одного ЗІЗ, такі засоби мають бути сумісними та ефективними проти існуючого ризику (ризиків).

6. Перед вибором ЗІЗ (понад встановлених [Нормами безоплатної видачі ЗІЗ](#)) роботодавець повинен оцінити, чи відповідають ЗІЗ, які він планує використовувати, вимогам пунктів 2, 5 цього розділу.

Оцінка має включати:

аналіз та оцінку ризиків для життя та здоров'я працівників, яких не можна уникнути за допомогою інших засобів;

визначення характеристик, які повинен мати ЗІЗ для ефективного захисту життя та здоров'я працівників від вже визначених ризиків, беручи до уваги будь-які ризики, які може створити сам ЗІЗ;

порівняння характеристик ЗІЗ, наявних у суб'єкта господарювання, з характеристиками, визначеними під час цієї оцінки.

7. Оцінка ЗІЗ, передбачена пунктом 6 цього розділу має проводитись повторно, якщо будь-які елементи цієї оцінки зазнали змін.

8. Роботодавець видає ЗІЗ на строк носіння, що визначається з урахуванням рівня ризику для життя та здоров'я працівників, частоти знаходження працівника під дією цього ризику, характеристики робочого місця кожного працівника та ефективності самого ЗІЗ, при цьому строк носіння ЗІЗ за календарними днями обчислюється з дня їх фактичної видачі та не має перевищувати строк придатності, визначений документами виробника (інструкціями з експлуатації, паспортами тощо).

9. ЗІЗ призначений для особистого (індивідуального) користування.

Якщо один ЗІЗ за певних обставин має використовуватися кількома працівниками, роботодавець перед кожним застосуванням цього ЗІЗ вживає заходів, необхідних для запобігання виникненню проблем для здоров'я та особистої гігієни користувачів, а саме:

з відновлення придатності ЗІЗ (за процедурами щодо ремонту та заміни компонентів ЗІЗ відповідно до інструкцій з їх експлуатації);

із забезпечення належного гігієнічного стану (за процедурами щодо очищення (хімічного), прання, обезпилювання, дегазації, дезактивації, дезінфекції тощо відповідно до інструкцій з їх експлуатації).

Граничний строк використання таких ЗІЗ залежно від їх зношеності встановлюється роботодавцем за погодженням з профспілковою організацією підприємства (уповноваженою найманими працівниками особою з питань охорони праці, якщо профспілка на підприємстві не створювалася), що має бути передбачено у колективному договорі, та не може перевищувати строків використання відповідних ЗІЗ, що видаються виключно в індивідуальне користування.

10. Чергові ЗІЗ слід утримувати у призначеному для зберігання приміщенні в належному гігієнічному стані. Вони видаються під відповідальність керівників робіт або керівників змін.

Строки використання чергових ЗІЗ у кожному конкретному випадку залежно від характеру й умов роботи працівників встановлюються роботодавцем за узгодженням з профспілковою організацією підприємства (уповноваженою найманими працівниками особою з питань охорони праці за відсутності профспілок), при цьому строки використання чергових ЗІЗ мають бути не менше строків використання відповідних ЗІЗ, що видаються в індивідуальне користування згідно з Нормами безоплатної видачі ЗІЗ.

11. Згідно з цими Мінімальними вимогами та Нормами безоплатної видачі ЗІЗ учням, які навчаються у навчальних закладах незалежно від форм навчання, на час проходження виробничої практики (виробничого навчання) на підприємстві, інструкторам, а також працівникам, які тимчасово або за сумісництвом виконують роботи за професіями та посадами, для яких передбачені ЗІЗ на час виконання цієї роботи, видаються відповідні ЗІЗ.

12. У разі якщо такі ЗІЗ, як запобіжний пояс, діелектричні калоші та рукавиці, діелектричний гумовий килимок, захисні окуляри та щитки, респіратор, протигаз, захисний шолом, підшоломник, накомарник, каска, наплічники, налокітники, саморятівники, шумозахисні навушники, вкладки чи шоломи, світлофільтри, віброзахисні рукавиці та інші ЗІЗ не зазначені в Нормах безоплатної видачі ЗІЗ, але передбачені іншими нормативно-правовими актами з охорони праці (правилами, інструкціями з охорони праці тощо), вони мають бути видані працівникам залежно від характеру й умов робіт, що виконуються, на

строк використання (носіння) - до зношення, але не більше граничного строку використання, який вказаний в сертифікаті (декларації) відповідності виробника ЗІЗ.

13. Роботодавець перед видачею ЗІЗ повинен поінформувати працівника про ризики для його життя та здоров'я, від яких його захищатиме користування цим ЗІЗ.

Крім цього, роботодавець повинен забезпечити регулярне навчання працівників правилам користування ЗІЗ та демонстрацію їх правильного застосування.

14. Роботодавець повинен завчасно інформувати працівників, первинну профспілкову організацію на підприємстві або уповноважену найманими працівниками особу з питань охорони праці, якщо профспілка на підприємстві не створювалася, про всі заходи, що мають бути вжиті для забезпечення безпеки і здоров'я працівників під час використання ЗІЗ на робочих місцях.

15. Роботодавці повинні проводити консультації з працівниками, первинною організацією профспілки на підприємстві та/або уповноваженою найманими працівниками особою з питань охорони праці, якщо профспілка на підприємстві не створювалася, а також надавати їм можливість брати участь в обговореннях усіх питань, що пов'язані із забезпеченням їх безпеки і здоров'я під час використання ЗІЗ на робочих місцях.

III. Інші положення

1. Придбання ЗІЗ слід здійснювати у суб'єктів господарювання, які виробляють та/або реалізують продукцію відповідно до чинного законодавства, за умови, що ЗІЗ, які закупаються, відповідають суттєвим вимогам безпеки та охорони здоров'я, мають позитивний висновок органів з оцінки відповідності, сертифікат відповідності чи декларацію відповідності та задовольняють вимоги Технічного регламенту засобів індивідуального захисту.

2. Під час визначення потреби в ЗІЗ роботодавець повинен передбачати спеціальний одяг і спеціальне взуття окремо для чоловіків і жінок, зазначаючи найменування ЗІЗ, враховуючи їх моделі, призначення ЗІЗ за захисними властивостями, розмір і зріст, а для захисних касок і запобіжних поясів - типорозміри.

3. В окремих випадках, враховуючи особливості виробництва, роботодавець може за погодженням з профспілковою організацією підприємства (уповноваженою найманими працівниками особою з питань охорони праці за відсутності профспілок) замінювати: комбінезон на костюм і навпаки; костюм - напівкомбінезоном з сорочкою (блузою) або сарафаном з блузою; костюм з сукна на костюм з вогнезахисним або кислотозахисним просоченням, костюм брезентовий на костюм з вогнезахисним або водовідштовхувальним просоченням; черевики (напівчоботи) шкіряні на чоботи гумові і навпаки, черевики (напівчоботи) на чоботи і навпаки, валянки на чоботи і навпаки.

У разі заміни одних видів спеціального одягу та спеціального взуття на інші не мають погіршуватись їх захисні властивості та умови праці для користувача.

4. Роботодавець забезпечує приймання і перевірку ЗІЗ, що надходять на підприємство, на їх відповідність вимогам нормативних документів та результатам оцінки, проведеної відповідно до [пункту 6](#) розділу II цих Мінімальних вимог, для чого створюється комісія з представників адміністрації, профспілкової організації підприємства (уповноваженої

найманими працівниками особи з питань охорони праці, якщо профспілка на підприємстві не створювалась).

5. У разі невідповідності ЗІЗ вимогам нормативних документів, а також результатам оцінки, проведеної відповідно до пункту 6 розділу II цих Мінімальних вимог, роботодавець у встановленому порядку вживає заходів з повернення або заміни неякісних ЗІЗ відповідно до вимог чинного законодавства та укладеного з постачальником договору.

6. Придбані ЗІЗ є власністю роботодавця, вони обліковуються як інвентар і підлягають обов'язковому поверненню працівниками у разі:

звільнення з підприємства;

переведення на тому самому підприємстві на іншу роботу або інше робоче місце;

зміни виду робіт;

введення нових технологій;

введення нових або заміни наявних знарядь праці та в інших випадках, коли використання виданих ЗІЗ не є необхідним.

Закінчення строків їх використання замість одержуваних нових ЗІЗ.

Роботодавець може видавати працівникам два комплекти спецодягу на два строки використання (ношіння) залежно від умов праці та можливості обслуговування ЗІЗ.

7. У разі передчасного зношення ЗІЗ не з вини працівника роботодавець зобов'язаний замінити їх за свій рахунок. У разі придбання працівником спецодягу та/або інших ЗІЗ за свої кошти роботодавець зобов'язаний компенсувати всі витрати на умовах, передбачених колективним договором.

8. Роботодавець зобов'язаний організувати на підприємстві належний облік і контроль за видачею у встановлені строки ЗІЗ працівникам.

9. Видача працівникам і повернення ними ЗІЗ має обліковуватися в особистій картці обліку спеціального одягу, спеціального взуття та інших ЗІЗ, форма якої наведена у [додатку 1](#) до цих Мінімальних вимог.

Строки використання ЗІЗ за календарними днями обчислюються з дня їх фактичної видачі за [Нормами безоплатної видачі ЗІЗ](#) та не мають перевищувати їх строків придатності.

10. Працівникам, які суміщають професії або працюють за сумісництвом, крім ЗІЗ, що видаються їм за основною професією, слід додатково видати ЗІЗ для виконання робіт за професією за сумісництвом або при суміщенні з урахуванням строків їх придатності.

11. Вибір ЗІЗ за характером виконуваних робіт роботодавець здійснює з урахуванням класифікації ЗІЗ відповідно до чинних в Україні національних стандартів.

Для полегшення вибору таких ЗІЗ роботодавець може користуватись:

орієнтовним переліком небезпек, за яких використовуються додаткові ЗІЗ, що наведений у [додатку 2](#) до цих Мінімальних вимог;

орієнтовним переліком робіт, які вимагають застосування відповідних ЗІЗ, що наведені у [додатку 3](#) до цих Мінімальних вимог.

За результатами проведених заходів складають таблицю врахування ризиків для обґрунтування вибору та використання ЗІЗ за формою згідно з [додатком 4](#) до цих Мінімальних вимог.

12. Роботодавець не повинен допускати до роботи працівників без необхідних ЗІЗ, а також якщо ЗІЗ знаходяться в забрудненому, несправному стані або з простроченими строками періодичних випробувань, що проводяться відповідно до інструкцій з їх експлуатації.

13. Працівники зобов'язані повідомляти роботодавця про будь-які недоліки стосовно використання ЗІЗ за призначенням.

14. Роботодавець зобов'язаний забезпечити відповідно до інструкції з експлуатації періодичне випробування та перевірку придатності ЗІЗ, а також своєчасну заміну їх компонентів, вузлів або інших частин, якщо їх захисні властивості погіршилися або якщо вони певний час не використовувались. Після перевірки на ЗІЗ слід поставити відмітку (клеймо, штамп) про термін наступного випробування.

15. Догляд та обслуговування ЗІЗ у суб'єктів господарювання мають виконуватись підготовленим персоналом, який знає вимоги інструкцій з їх експлуатації, чи спеціалізованою організацією. Інформацію щодо догляду й обслуговування надають кожному працівнику, який використовує ЗІЗ, під час їх видачі та під час проведення періодичних інструктажів з питань охорони праці.

16. У разі виробничої необхідності на підприємстві слід облаштовувати сушарні для спеціального одягу та спеціального взуття, камери для обезпилювання спеціального одягу, а також установки для дегазації, дезактивації, дезінфекції і знешкодження спеціального взуття та інших ЗІЗ.

17. Очищення (хімочищення), прання, обезпилювання, дегазація, дезактивація, дезінфекція, знешкодження, ремонт ЗІЗ, заміна їх вузлів, перевіряння експлуатаційних і захисних властивостей ЗІЗ мають здійснюватись роботодавцем в неробочий час (у вихідні дні) або під час міжзмінних перерв. У разі невиконання цієї умови роботодавець повинен видавати працівникові декілька комплектів ЗІЗ (встановлений строк використання цих ЗІЗ відповідно збільшується).

18. Зазначені у пункті 16 цього розділу процедури щодо обслуговування ЗІЗ працівників, які зайняті на роботах зі шкідливими для здоров'я речовинами (свинець, його сплави і сполуки, ртуть, етилований бензин, радіоактивні речовини тощо), мають здійснюватись відповідно до інструкції з їх експлуатації та висновків, приписів і постанов посадових осіб установ і закладів, що здійснюють державний санітарно-епідеміологічний нагляд.

19. Обов'язковому хімочищенню підлягає весь утеплений спецодяг, а також спецодяг, оброблений захисним просоченням, якщо інше не визначено в інструкціях з їх експлуатації. Якщо роботодавець не організував своєчасне хімочищення або прання спецодягу, він зобов'язаний видати змінні ЗІЗ.

20. У разі інфекційного захворювання працівника спеціальний одяг, спеціальне взуття й інші ЗІЗ, якими він користувався, та приміщення, в якому вони зберігались, підлягають дезінфекції.

21. Видані працівникам ЗІЗ, у тому числі спеціальний одяг працівників, які зайняті на роботах із шкідливими для здоров'я речовинами (свинцем, його сплавами і сполуками, ртуттю, етилованим бензином, радіоактивними речовинами тощо), необхідно зберігати в спеціально обладнаних приміщеннях, що відповідають ДБН В.2.2-28-2010 «Будинки адміністративного та побутового призначення» та вимогам нормативно-правових актів з охорони та гігієни праці.

22. Прийняті на зберігання теплий спеціальний одяг і спеціальне взуття, що були в ужитку слід продезінфікувати, ретельно очистити від забруднень і пилу, висушити і відремонтувати. Під час зберігання їх необхідно періодично оглядати.

23. У випадках роботи працівників за межами підприємства, установи, організації та у відрядженні, де за умовами роботи вказаний порядок зберігання ЗІЗ не може бути застосований (на лісозаготівлях, геологорозвідувальних роботах тощо), вони можуть залишатися в неробочий час у працівників, що має бути обумовлено в колективному договорі чи в правилах внутрішнього трудового розпорядку підприємства.

**Директор Департаменту
заробітної плати та умов праці**

О. Товстенко

Додаток 1
до Мінімальних вимог безпеки
і охорони здоров'я при використанні
працівниками засобів індивідуального
захисту на робочому місці
(пункт 9 розділу III)

ОСОБИСТА КАРТКА
обліку спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів
індивідуального захисту

Додаток 2
до Мінімальних вимог безпеки
і охорони здоров'я при використанні
працівниками засобів індивідуального
захисту на робочому місці
(пункт 1 розділу III)

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК НЕБЕЗПЕК, за яких використовуються додаткові ЗІЗ

Небезпеки, спричинені фізичними факторами

Небезпеки, спричинені механічними ураженнями (удари, падіння, ковзання, порізи, проколи, розриви, здавлювання, стиснення, стирання шкіри, падіння з висоти).

Небезпеки, спричинені термічними ураженнями (опіки, перегрівання від теплового випромінювання, дія відкритого вогню, переохолодження).

Небезпеки для організму від підвищених рівнів загальної та/або місцевої вібрації, шуму, інфразвуку, ультразвуку, підвищеної та/або зниженої вологості та/або рухомості повітря робочої зони, підвищеного значення електричної напруги та/або статичної електрики, недостатньої освітленості робочої зони, підвищеного рівня іонізуючої та/або неіонізуючої радіації випромінювань електромагнітного та/або магнітного полів у робочій зоні.

Небезпеки, спричинені хімічними факторами

Небезпеки уражень дихальних шляхів від підвищеної запиленості та/або загазованості повітря робочої зони шкідливими речовинами (твердими, рідинними, аерозольними, токсичними, подразнюючими, сенсibiliзуючими, канцерогенними, мутагенними).

Небезпеки, спричинені біологічними факторами

Небезпеки уражень організму шкідливими бактеріями і вірусами, цвіллю, грибами тощо та продуктами їх життєдіяльності.

Небезпеки, спричинені психофізіологічними факторами

Небезпеки для організму від статичних та/або динамічних фізичних перевантажень, нервово-психічних перевантажень (розумових, зорових, емоційних, монотонності праці).

Додаток 3
до Мінімальних вимог безпеки
і охорони здоров'я при використанні
працівниками засобів індивідуального
захисту на робочому місці
(пункт 1 розділу III)

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК РОБІТ, які вимагають застосування відповідних засобів індивідуального захисту

1. Захист голови (черепа)

Захисні каски, шоломи:

будівельні роботи, роботи з реконструкції або знесення будівель, роботи поблизу
риштування та на підвісних робочих місцях, монтаж і демонтаж опалубки, роботи з
переміщення вантажів, складання конструкцій та встановлення устаткування;

роботи на металоконструкціях мостів, будівель та гідротехнічних споруд; роботи на
щоглах, вежах, у доменних печах, на металургійних заводах і прокатних станах,
трубопроводах великого діаметру, у котельнях, на електростанціях та у великих ємностях;

роботи в ямах, траншеях, шурфах, колодязях, шахтах, тунелях;

земельні та гірничі роботи;

підземні гірничі роботи, роботи в кар'єрах, відкриті видобувні роботи, збагачення
вугілля;

роботи з гайковертами, іншим механізованим інструментом для скріплення;

вибухові роботи;

роботи поблизу ліфтів, підйомних механізмів, кранів і конвеєрів;

роботи біля доменних і конверторних печей; на металургійних комбінатах, прокатних
станах; сталеливарні роботи, металообробка, ковальські роботи, гаряче штампування та
відливка;

роботи біля промислових печей, ємностей, машин і механізмів, бункерів,
трубопроводів, на силосних баштах;

роботи у суднобудуванні, під час ремонту суден;

роботи в авіабудуванні, під час ремонту літаків;

маневрові роботи на залізниці;

роботи на бійні;

окремі інші види робіт, де є можливість ураження голови.

2. Захист ніг

Захисне (спеціальне) взуття без проколзахисної прокладки:

роботи на мостах, будівельних конструкціях і гідротехнічних спорудах, щоглах, вежах, металургійних заводах та прокатних станах, трубопроводах великого діаметру, у котельнях, на електростанціях та у великих ємностях;

роботи під час будівництва печей, встановлення систем підігріву та вентиляції, складання металоконструкцій;

роботи під напругою;

роботи ремонтно-відбудовчі та з технічного обслуговування;

роботи в цехах штампування, кування, гарячого пресування, волочіння;

роботи у відкритих копальнях та під час видобування вугілля;

гірничі роботи;

роботи, пов'язані з видобуванням, зберіганням, транспортуванням, переробкою нафти та відпуском нафтопродуктів;

роботи з виробництва скла, виробів і тари з скла;

роботи з формами у керамічній промисловості;

футерування випалювальних печей у керамічній промисловості;

формувальні роботи у керамічній і будівельній промисловості;

роботи, пов'язані з перевезеннями та зберіганнями продукції;

роботи, пов'язані з транспортуванням замороженого м'яса, консервуванням продуктів;

роботи у суднобудуванні;

маневрові роботи на залізниці;

роботи з небезпечними речовинами.

Захисне (спеціальне) взуття з проколзахисною прокладкою:

підготовчі будівельні роботи та закладення фундаментів, шляхові роботи;

будування помостів;

демонтаж каркасних конструкцій;

роботи з бетоноукладання та з залізобетонними блоковими конструкціями, включаючи їх монтаж і зачистку;

роботи на складських майданчиках і складах;

роботи на дахах промислових і житлово-господарських об'єктів.

Захисне (спеціальне) взуття з підборами та/або на платформі і з проколотійкою підошвою:

роботи на дахах промислових та житлово-господарських об'єктів;
покрівельні роботи.

Захисне (спеціальне) взуття з ізолювальною термостійкою або морозостійкою підошвою:

роботи на дуже гарячих або дуже холодних поверхнях чи з дуже гарячими або дуже холодними матеріалами.

Захисне (спеціальне) взуття, яке легко знімається:

роботи, де є можливість потрапляння у взуття розплавленої речовини.

3. Захист обличчя та очей

Захисні окуляри, лицеві щитки чи екрани:

зварювальні, дробильні чи просіювальні роботи;

роботи з карбування та рубання;

роботи з видобутку та оброблення каменю;

роботи з гайковертами, іншим механізованим інструментом для скріплення;

роботи на машинах для видалення відходів (дрібна стружка);

гаряче штампування;

видалення та подрібнення уламків;

роботи з абразивним інструментом (різання, заточення, обдирання, шліфування);

роботи з кислотами та їдкими розчинами, з речовинами, що запобігають корозії;

роботи з аерозолями (в тому числі - дезінфекції приміщень);

роботи поблизу або з розплавленими речовинами;

роботи, пов'язані з тепловипромінюванням, інтенсивним світлом;

роботи з лазерами.

4. Захист органів дихання

Фільтрувальні й ізолювальні засоби захисту (протигази, респіратори тощо):

роботи в ємностях, обмежених приміщеннях і промислових печах, за можливої наявності газу або нестачі кисню;

роботи в шахтах, каналізаційних трубах та інших місцях під землею, пов'язаних з каналізацією;

роботи на заводах-холодильниках та з обслуговування холодильного устаткування, де можливий витік холодоагентів;

завантаження доменних печей;

роботи у зоні розливу доменних печей, де можуть бути присутні випари розплавленого металу;

роботи, пов'язані з розпилюванням фарб та лаків;

роботи з приймання та обліку нафтопродуктів;

роботи біля газових конверторів та газопроводів доменних печей;

роботи в умовах пиловиділення при видобуванні, механічному здрібненні та транспортуванні вугілля та інших корисних копалин;

роботи, пов'язані зі здрібненням сировини чи застосуванням готових пилоподібних матеріалів, утворенням конденсованих аерозолів під час плавлення металів;

роботи поблизу кранів, плавильних печей, ковшів, де може бути пил;

роботи, пов'язані з виробництвом і транспортуванням будівельних сумішей;

роботи, пов'язані з електричним газовим зварюванням та різанням металів;

роботи в біологічних лабораторіях, пов'язані з мікробіологічними аерозолями;

роботи на атомних електростанціях, пов'язані з радіоактивними аерозолями;

роботи з кислотами, електролітами та їдкими розчинниками;

роботи, пов'язані з виробництвом та використанням фтор-хлорорганічних отруйних хімікатів.

5. Захист органів слуху у разі перевищення рівня шуму понад 80 ДБ

Навушники, вкладиші для вух, шумозахисні шоломи:

роботи на пресах по металу;

роботи з пневматичним інструментом, перфораторами;

роботи з експлуатації та обслуговування насосного устаткування;

роботи з копрами для забивання палій;

роботи наземного персоналу в аеропортах;

роботи у деревообробній і текстильній промисловості.

6. Захист тіла та рук

Захисний (спеціальний) одяг (костюми, халати, фартухи, пояси, наплічники, наколінники, налокітники, нарукавники, напульсники, рукавиці, рукавички):

роботи антикорозійні, з кислотами, їдкими та дезінфекційними розчинами;

роботи з нафтою та нафтопродуктами;
роботи під електричною напругою;
роботи поблизу джерел тепла, де відчувається спека;
роботи з виготовлення скла;
роботи з віброінструментом;
роботи з виготовлення вибухівки;
роботи в холодних приміщеннях.

Вогнестійкий захисний одяг:

роботи у вибухо- та пожежонебезпечних зонах;
роботи зі зварювання в просторово обмежених місцях.

Спецодяг для роботи під водою:

Гідрокомбінезони «мокрого» та «сухого» типів, рукавички, шкарпетки:

водолазні роботи в водоймищах, річках, морях з температурою води від 0° С до +30° С на глибині до 60 метрів;

пошукові, пошуково-рятувальні, підводно-технічні роботи та роботи спеціального призначення.

Непробивні фартухи:

роботи з обвалування та різання деревини;
роботи з ручними ножами (у разі небезпеки торкання ножів до тіла).

Шкіряні фартухи:

для зварювання;
для кування;
для ливарних робіт.

Захист передпліччя (наплічники):

роботи з обвалування та різання деревини.

Рукавиці та рукавички:

зварювальні роботи:

рукавички для тримання шпильчастих предметів та іншої техніки (у разі небезпеки затягування рукавиць у механізм);

робота з кислотами та їдкими розчинами.

Рукавиці з основою із металевої сітки:

під час різання, заміни ножів у різальних машинах;

використанням ножа під час нарізування обробленого м'яса тварин та/або під час забою тварин;

використанням ножа під час первинної обробки м'яса, виготовлення м'ясної продукції.

Покрівки з полівінілхлоридного пластикату, які вдягаються поверх основного одягу та взуття для додаткового захисту під час:

роботи на атомних станціях, гірничо-збагачувальних підприємствах з видобутку та переробки радіоактивних елементів;

роботи з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій при забрудненні будівель, обладнання та територій радіоактивними і токсичними речовинами;

роботи в зоні відчуження;

роботи в зоні безумовного (обов'язкового) відселення.

Спецодяг, який захищає від непогоди:

робота на відкритому повітрі, в дощ чи холод.

Світловідбивальний (світлоповертальний) одяг:

там, де необхідно чітко бачити працівників (у небезпечних робочих зонах, де рухається транспорт, підйомні механізми тощо).

7. Засоби захисту від падіння з висоти (захисні підвісні системи):

роботи на риштуваннях;

монтажні роботи;

роботи на щоглах, висотних спорудах, підвісних лініях електропередач;

роботи в кабінах кранів;

роботи на високих стелажах складів з укладення та знімання устаткування;

роботи на високо розташованих секціях бурильних вишок;

роботи на висоті з використанням спеціальних страхувальних засобів;

роботи в колодязях, шахтах, каналізаційних системах.

8. Захист шкіри (дерматологічні засоби):

нанесення покривальних матеріалів (грунтовок, фарб, інших покриттів);

дублення.

Додаток 4
до Мінімальних вимог безпеки
і охорони здоров'я при використанні
працівниками засобів індивідуального
захисту на робочому місці
(пункт 1 розділу III)

ТАБЛИЦЯ

врахування ризиків для обґрунтування вибору та використання ЗІЗ

Про затвердження Мінімальних вимог безпеки і
охорони здоров'я при використанні працівниками
засобів індивідуального захисту на робочому місці
Наказ; Мінсоцполітики України від 29.11.2018 № 1804

Прийняття від **29.11.2018**

Постійна адреса:

<https://zakon.rada.gov.ua/go/z1494-18>

Законодавство України
станом на 24.06.2023

чинний

z1494-18

Документи та файли

- Сигнальний документ — [f480900n278.doc](#) від 29.01.19 12:35, 51 кб
- Сигнальний документ — [f480900n279.doc](#) від 29.01.19 12:35, 115 кб

Публікації документа

- Офіційний вісник України від 15.01.2019 — 2019 р., № 4, стор. 303, стаття 164, код акта 92958/2019